

Л.О. Горяча, Т.С. Прокопенко

Використання модульно-рейтингової системи побудови навчального процесу при вивченні дисципліни «Організація і економіка фармації»

Коледж Національного фармацевтичного університету, м. Харків

Ключові слова:

модульно-рейтингова система, модуль, рейтинг, результати навчання.

Ключевые слова:

модульно-рейтинговая система, модуль, рейтинг, результаты обучения.

Key words: module-rating system, module, rating, the learning outcomes.

Висвітлено реалізацію основних принципів модульно-рейтингової системи організації навчального процесу при вивченні дисципліни «Організація і економіка фармації» молодшими спеціалістами фармації.

Освещена реализация основных принципов модульно-рейтинговой системы организации учебного процесса при изучении дисциплины «Организация и экономика фармации» младшими специалистами фармации.

The implementation of the basic principles of module-rating system in organization of the educational process while studying subject "Organization and economics of pharmacy" by junior specialist of pharmacy was described in this article.

Ефективність і якість навчання студентів завжди була і залишається однією із найбільш актуальних проблем професійної освіти. Питання організаційно-методичного забезпечення навчального процесу, зміст програм підготовки, формування компетентного фахівця та оцінка досягнень студентів є предметом досліджень сучасної професійної педагогіки.

Побудова навчального процесу на основі модульно-рейтингової системи, як вважається, може стати заходом, що створить умови для реалізації сучасних завдань професійної освіти, забезпечить гнучкість змісту навчання та пристосованість до рівня базової підготовки студента за допомогою організації навчально-пізнавальної діяльності за індивідуальною навчальною програмою [6–8].

Мета роботи

Визначити переваги та проблеми запровадження модульно-рейтингової системи побудови навчального процесу при вивченні дисципліни «Організація і економіка фармації» молодшими спеціалістами фармації та перевірити, як впливають ці заходи на якісні показники успішності студентів.

Реалізація Болонської угоди у системі професійної освіти зумовила пошук способів організації підготовки студентів з урахуванням основної ідеї процесу – покращення ефективності та результативності вищої освіти та впровадження засобів описання кваліфікацій у зрозумілих для широкого освітнього загалу термінах (Болонська Угода, 1999 р.). Процес модернізації пов'язують з новою парадигмою освіти – навчанням на основі компетенцій. Україна приєдналась до Болонської декларації у 2005 році, чим узяла на себе зобов'язання переглянути зміст і систему організації професійної освіти. У зв'язку з цим, перед навчальними закладами поставлено завдання розробити модульні програми навчання з дисциплін на основі компетенцій, одиницею виміру навчального навантаження студента став кредит, а досягнення студентів оцінюються за бально-рейтинговою системою [5].

У педагогічній літературі виявлено ряд визначень поняття «модуль», що розкривають сутність модуля у зв'язку з організацією навчального процесу та як засобу формування компетенцій.

Модуль – це задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (ОПП) (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується відповідними видами навчальної діяльності студентів (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, самостійна й індивідуальна робота, практики, контрольні, кваліфікаційні роботи) [5].

Модуль – цілісний набір умінь, знань, ставлень і досвіду (компетенцій), що описані у формі вимог, яким має відповідати студент після завершення модуля [1].

Невід'ємним елементом модульного навчання є рейтингова система оцінки досягнень студентів. В її основу покладено накопичення визначеної кількості балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність студента з певної навчальної дисципліни [4].

Розглянемо використання модульно-рейтингової системи організації навчального процесу на прикладі дисципліни «Організація і економіка фармації» (ОЕФ) при підготовці молодших спеціалістів фармації.

ОЕФ входить до циклу професійно-практичних дисциплін освітньої програми. Завдання дисципліни полягає у забезпеченні студента знаннями й уміннями у межах основного виду професійної діяльності, а саме надання якісної фармацевтичної допомоги населенню.

Реалізація модульно-рейтингової технології базується на структуруванні дидактичного матеріалу дисципліни з урахуванням наявного логічного зв'язку навчального матеріалу з метою його послідовного засвоєння студентами та оцінюванні їх досягнень у балах у процесі виконання певної сукупності навчальних завдань.

Робочу навчальну програму з дисципліни розділено на 4 модулі (по 2 у семестрі). Зміст модулів є відносно самостійним, логічно завершеним розділом дисципліни.

Модульна програма з дисципліни включає:

- перелік модулів;
- зміст кожного модуля;
- теми лекцій, практичних занять, теми для самостійного вивчення;
- кількість годин і кредитів, що відводяться на вивчення дидактичної одиниці і підсумковий модульний контроль;

- форми і методи контролю;
- систему оцінювання результатів навчання;
- рекомендовану літературу.

У модулі I «Організація діяльності аптеки» студенти вивчають нормативно-правове регулювання діяльності у сфері обігу лікарських засобів, базові принципи організації лікарської допомоги населенню, порядок відпуску з аптек різних категорій лікарських засобів, основи фармацевтичної етики і деонтології.

У модулі II «Організація роботи аптеки з товарними запасами» вивчається діяльність аптеки щодо раціонального забезпечення населення лікарськими засобами, організації замовлення, зберігання та відпуску лікарських засобів, сутність фармацевтичної опіки.

У модулі III «Основи економіки аптекних закладів» вивчаються загальні принципи фармацевтичної економіки, основи ціноутворення на лікарські засоби, облік надходження та витрат товарно-матеріальних цінностей, облік розрахункових операцій.

У модулі IV «Основи економічного аналізу торговельно-фінансової діяльності аптек» вивчається характеристика основних економічних показників діяльності, їх аналіз та планування.

Формами організації навчального процесу є лекції, навчальні практики та самостійна робота студента.

У процесі засвоєння теоретичного матеріалу, виконання практичних завдань та самостійної роботи студент формує знання, уміння, навички та компетенції для майбутньої професійної діяльності.

Тому студенти проінформовані про зміст і цілі модулів на початку вивчення дисципліни. Це допомагає їм точніше розуміти, які знання вони отримають, яких результатів від них очікують і які професійні компетенції можуть бути сформовані.

Компетенції молодших спеціалістів-фармацевтів на первинних посадах визначені «Освітньо-кваліфікаційною характеристикою» (ОКХ) Галузевих стандартів вищої освіти [3]. «Освітньо-професійна програма» та робочі навчальні програми з дисциплін забезпечують можливість підготовки майбутнього фармацевта. Аналіз ОКХ та ОПП Галузевих стандартів вищої освіти рівня «молодший спеціаліст» [2], показав, що знання теоретичного матеріалу модулів не однаковою мірою формують професійну компетентність фармацевта. Так, для кваліфікації «молодший спеціаліст-фармацевт» основний обсяг знань сконцентрований у перших трьох модулях. Четвертий модуль формує знання щодо аналізу й управління фармацевтичною діяльністю, що є необхідними для освітніх рівнів спеціаліста і магістра. Тому при вивченні

IV модуля логічно сформувати базові знання, а зміст I–III модулів доповнювати матеріалами, що відповідають сучасним вимогам практичної діяльності.

Оцінка знань, умінь і навичок студентів здійснюється за стимулюючою бально-рейтинговою системою, що передбачає оцінювання усіх видів навчальної діяльності студента (теоретичної підготовки, практичної і самостійної роботи, виконання додаткових (заохочувальних) завдань). Бали нараховуються протягом вивчення модуля і демонструють рівень осягнення навчального матеріалу.

Форми поточного контролю навчальної роботи студента:

- усне і письмове фронтальне опитування;
- оцінювання виконання практичних завдань;
- оцінювання завдань, запланованих для самостійного опрацювання.

На кожному занятті оцінюється діяльність усіх 100% студентів. При цьому значна увага приділяється самостійній роботі студента, що є невід'ємною складовою навчального процесу. Завдання для самостійної роботи створені так, щоб активізувати розумову діяльність студента, стимулювати до самостійного пошуку інформації та її використання для вирішення задач, пов'язаних з навчальною діяльністю і майбутньою професією.

Загальний рейтинг з модуля складається з результатів, отриманих протягом вивчення модуля, і успішної здачі підсумкового модульного контролю. Структуру загального рейтингу з модуля наведено на *рис. 1*.

Рейтингова система оцінки модуля з дисципліни ОЕФ здійснюється за 200-бальною шкалою. Це максимальна кількість балів, яку студент може отримати за результатами засвоєння модуля.

Рейтинг поточної успішності (оцінювання практичних умінь, теоретичних знань, самостійної роботи) максимально складає 120 балів (60%), модульний контроль – 80 балів (40%).

Мінімальна кількість балів, яку має отримати студент, щоб бути допущеним до складання модульного контролю складає 70 балів, мінімальна кількість балів, що зараховується за результатами модульного контролю – 50 балів, що в сумі складає 120 балів і відповідає оцінці «задовільно».

Переведення рейтингових балів у національну оцінку здійснюється за схемою:

- 200–180 балів – відмінно («5»);
- 179–150 балів – добре («4»);
- 149–120 балів – задовільно («3»);
- Менше 120 балів – незадовільно.

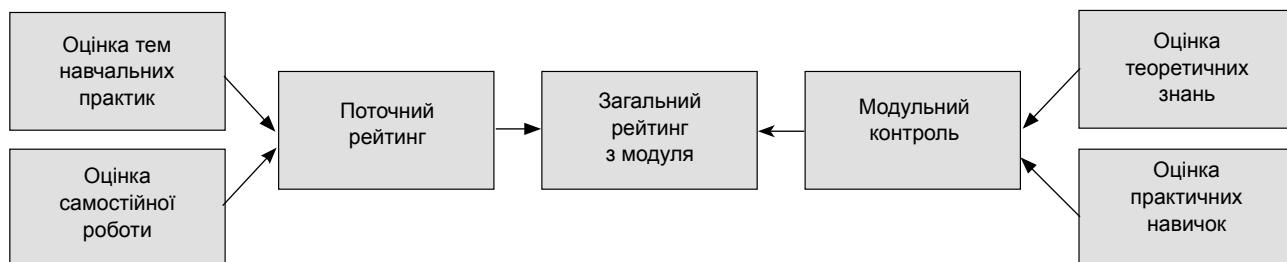

Рис. 1. Структура загального рейтингу з модуля.

Якісні показники навчально-професійної діяльності студентів у балах за результатами вивчення модулів і загальний рейтинг з дисципліни

Система оцінювання	Контроль	Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4	Загальний рейтинг
Бали від 150 до 200 («4», «5»)		66,67%	72,22%	63,89%	61,11%	66,67%
Бали від 120 до 149 («3»)		33,33%	27,78%	36,11%	38,89%	33,33%
Всього		100%	100%	100%	100%	100%

Загальний рейтинг студента з дисципліни розраховується як середнє значення суми балів чотирьох модулів. Отриманий бал переводиться у національну оцінку.

Здійснено аналіз якісних показників навчально-професійної діяльності студентів. Результати наведено у таблиці 1.

Використання рейтингової системи оцінювання дає можливість підвищити кінцевий результат з дисципліни, а отже підтверджує доцільність впровадження рейтингової системи як такої, що всебічно враховує досягнення студентів. Крім того, можна не лише оцінити навчальну роботу студента, але й визначити схильності студента до виконання тих чи інших дій професійного характеру.

Так, вищі якісні показники при вивченні II модуля свідчать, що студенти більше здатні до виконання функцій з надання фармацевтичної допомоги і менше схильні до виконання обов'язків, пов'язаних з організацією, аналізом і управлінням фармацевтичною діяльністю.

Слід наголосити, що аналіз здійснювали при дотриманні принципу «рівних умов»: однакового обсягу дидактичного матеріалу та співвідношення часу, відведеного на лекції, практичну і самостійну роботу у кожному з чотирьох модулів.

Висновки

Впровадження модульно-рейтингової системи при вивченні ОЕФ дає наступні переваги:

- перехід до технології модульного навчання забезпечує процес комплексного засвоєння знань і умінь, необхідних для формування професійної компетенції;

- зміст дисципліни подається логічно пов'язаними блоками, що сприяє етапності набуття знань;
- дає можливість визначити основний обсяг навчального матеріалу з дисципліни, необхідний для формування професійних компетенцій фармацевта;
- можливість структурувати матеріал для аудиторної роботи і самостійного вивчення, що є способом вирішення проблеми середньої професійної освіти: вивчення досить великого обсягу навчального матеріалу протягом короткого часу (один рік);
- модульна система забезпечує можливість внесення змін до змісту дисципліни відповідно до вимог практичної діяльності;
- бально-рейтингова система забезпечує диференційний підхід до оцінки досягнень студента;
- накопичувальна система оцінювання враховує усі види навчальної діяльності студента, що дозволяє повною мірою контролювати зусилля студента у набутті знань, а студенту надається певна свобода вибору дій для набору потрібного рейтингу.

До проблем, що потребують вирішення у зв'язку із введенням модульно-рейтингової системи, належать:

- значне навантаження на викладача на етапі педагогічного проектування;
- необхідність розробки значної кількості різноманітних дидактичних матеріалів, орієнтованих на майбутню професійну діяльність студента;
- необхідність створення чітких критеріїв оцінювання діяльності студентів у межах кожного модуля;
- низький рівень сформованості у студентів навичок самостійного пошуку й опрацювання інформації.

Список літератури

1. Вишнякова С.М. Профессиональное образование: Ключевые понятия, термины, актуальная лексика: Словарь. – М.: НМЦ СПО, 1999. – 538 с.
2. Галузевий стандарт вищої освіти по спеціальності 5.12020101«Фармація». – 2011 р.
3. Горяча Л.О. Компетентнісний підхід до розробки Галузевих стандартів вищої освіти у підготовці молодших спеціалістів фармації / Горяча Л.О., Прокопенко Т.С. // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2011. – №4 (18). – С. 43–45.
4. Положення про кредитно-модульну організацію навчального процесу (на основі Тимчасового положення, затвердженого Наказом МОН України від 23.01.2004р. №48) / М-во охор. здоров'я, Коледж НФаУ. – Х., 2006/2007. – 24 с.
5. Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу // Наказ МОНУ №774 від 30.12.2005 р.
6. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти: навч. посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти / Я. Я. Болюбаш. – К.: ВВП «Компас», 1997. – 64 с.
7. Сікорський П.І. Модульно-рейтингова система навчання / Сікорський П.І. // Педагогіка і психологія. – 1997. – №2.
8. Юцявичине П. А. Теория и практика модульного обучения / П. А. Юцявичине // Сов. педагогика. – 1990. – №1. – С. 55–60.

Відомості про авторів:

Горяча Л.О., викладач коледжу НФаУ.
Прокопенко Т.С., к. фарм. н., директор коледжу НФаУ.

Надійшла в редакцію 09.08.2012 р.